

29. Oktober 2020

UKA 2020/14

Nunanut Allanut tunngasutigut naalackersuinikkut ingerlatsineq pillugu nassuiaat 2020.

(Nunanut Allanut Nukissiuuteqarnermullu Naalackersuisoq)

Nunanut Allanut tunngasutigut naalackersuinikkut ingerlatsineq pillugu nassuiaat 2020 Nunanut Allanut Nukissiuuteqarnermullu Naalackersuisumit saqqummiunneqartoq Partii Naleqqamiit ilassilluarparput, iamatullu oqaaseqarfigissallugu.

Nassuiaammi paasissutissat assigiinnitsut saqqummiussuunneqarput, ilaatigut EU-mik suleqate-qarnitsinni pissutsit taakkartorneqqarlutik, aap EU-mik suleqateqarnerput paarlluagassaraar--put tassuunami nunanik niueqateqarnerput annerpaaq ingerlakkatigu. Aamma eqqaamassavarput Tuluut Nunaannik suleqaeqarnitta paarilluarnissaa, tassami Tuluut unaat EU-mut ilaasortaajunaarneratigut immikkut Tuluut Nunaannut niueqatigiinnikkut pitsaasumik isumaqatigiissuteqarnissarput pisariqarluinnarmat. Aamma naatsorsuutigilluinnaratsigu Tuluut Nunaata aalisakkanik niueqatiginera ukiuni tulliuuttuni pitsanngorsarneqartuarsinnaasoq.

Nunat assigiinngitsut aalisakkanik avammut niuerfivut suleqatigalugit nunatsinniit toqqaannarlugit niuerfiginissaat aaqqissuuttariqarparput, taamaalilluta toqqaannartumik niuerneq ingerlanneqarsinnaalersillugu aammalu taamaalilluta avammut niuernitsigut isertittakkavut qaffasinne-rulersillugit, nunatsinniit nunanut allanut toqqaannartumik niuernerup atulerneratigut.

Taamannak oqareerluta Partii Naleqqamiit isumaqarpugut Nunanut allanut sillimaniarnermullu nunatsinni nammineerluta politikkeqassaagut:

Danmarkip USA-llu nunanut sillimaniarnermullu politikkeqassatsinnik isummerfigisassatsinnik siunnersuuteqarnissaat ingilluta utaqqiinnartassanngilarput. Pineqartumi uagut nammineerluta politikkeqassaagut, Danmarkip USA-llu aamma tusaassaannik akueriniagassaannillu.

Piomasaaqateqarnissamut annilaagassutissaqanngilugut, uagununa nunarput allat piginngilaat uagununa nunarput. Taamammat Partii Naleqqamiit nuannaarutigaarput Nunarput Amerikarmiullu pituffik pillugu sinaakkusiilluarsimmamata, nunatsinnilu oqartussaaviit pillugit USA nunarpullu suleqatigiinnissamik atsiqatigiissuteqarlutik. Tamannarpiaq Partii Naleqqamiit saqqummiuttaratsigu aamma aasaq manna taamaaliorluta. Tassa nunarput pituffik pillugu sinaakkusiilluaqaaq – nuanneq.

Naalackersuisut Inatsisartullu nunatsinni ataatsimut soqutigisatsinnik isumaginnittussatut qinigaasimavugut - tassa kalaallit soqutigisaannik, kalaallit suliffeqarfiutaasa soqutigisaannik aamma Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiit soqutigisaannik.

Taamaammat nunanut allanut uagut nammineerluta namminerisatsinnik politikkeqassaagut, aamma Issittumut uagut nammineerluta politikkeqassaagut, tamakkualu pillugit oqaloqatigiumaneqarutta tamanna nunami maani aamma ingerlanneqartassaaq.

Nunanut allanut tunngasuni naalackersuisoq Issittoq Kalaallit Nunaallu pillugit Danmarkip Amerikallu nunanut allanut ministeriini ataatsimeeqateqariartortinnagu Inatsisartuni ataatsimiititaliaq ataatsimeeqatigineqaaqqaartassoq Partii Naleqqamiit isumaqarpugut, naalackersuisummi Kalaallit Nunaat sinnerlugu sulisussaamata naalackersuisoqatigiit kisiisa aallaavigineqartusaanngimmata.

partii naleraq

Ullumikkut oqartussaaffigisariaqakkatsinnik Danmarkimut USA-mullu tunniussiinnartarpugut, tamannalu innuttaasunik oqallisigineqarneq ajorpoq immaqa nunatsinni tusagassiorfitsigut sammineqarneq ajormat, imaluunniit Inatsisartut tamatumunnga minnerpaamilluunniit peqataatinneqaratik ingerlaavartumiki saqqummiivigineqarneq ajormata akuutinneqassanatilluunniit. Nunat allanut tunngasutigut naalakkersuinikkut oqallinnissamut periarfissaritualersimavarput una immikkoortoq 14 sulianik ingerlatsineq pillugu nassuiaat aalajagiiffiusinnaanngitsoq kaammattuinerinnarnik ingerlatsiffiusinnaasoq.

Maannakkut inuiaqatigiit naalakkersuinikkut killiffitsinni ajoraluartumik oqartussaaffitsinnik annertusiarortitsinngilagut:

Piffissami matumanerpiaq Danmarkimi illersornissaqarfiup Kangerlussuup qanoq pinissaa uagullu tassaniissinnaatitaassanersugut aalajangissavaa. Illersornissaqarfiup Kangerlussuup inuinnarnit atornerqarneranut qanoq oqaaseqarnissaa Namminersorlutik Oqartussanit aamma Qeqqata Kommunanit maannakkorpiaq utaqqiinnarneqarpoq.

Pissutsit killormoorput, uagut-una nunatsinniit danskit illersornissaqarfiata nunatsinni susinnaanissaa pillugu oqartussaasussaasugut, Kangerlussuaq piunasaqaatit uku ukulu tunngavigalugit atorsinnaagaat. Qeqqata Kommunia Sisimiut Sermersuullu akornanni takornariaqarnermik ineriartortitsinissamik annertuumik pilersaaruteqarpoq – kisianni naluaat taamaaliorinnaanerlutik – Illersornissaqarfimmit aalajangerneqartussaammatagooq, neriuppugut tamanna maannakkut aningorneqareersimassasoq, imaluunniit aningorneqarnissaa sulissutigineqartoq.

Mittarfiliortiterneq eqqarsaatigalugu Danmarkimi naalakkersuisunut aamma Naalakkersuisuvut nunatsinnik tuniniaallutik tunisaqarnikuupput. Danmarkimi naalakkersuisut mittarfiliortiterneq eqqarsaatigalugu naaggaarsinnaatitaalernikuupput. Mittarfiliortiternermi pisut nammineerluta aalajangiiffigisinnaajunnaarsimavavut.

Ukiuni kingullerni naapitassalersut tamakku aningorniarlugit sulissaagut;

Siullermik, nunanut allanut tunngasuni nammineerluta anguniagaqarluta politikkeqassaagut, partiinit tamanit taparserneqartumik, naalakkersuisut allanngorneri tamaasa allanngortinneqartanngitsumik.

Aappaattut, nunanut allanut politikkerput pillugu pingaarutilinnik ataatsimiittoqartussanngoraangat, aamma oqartussaanerput pillugu pingaarutilinnik aalajangiisoqartussanngoraangat, Inatsisartut peqataatinneqartassapput.

Partii Naleqqap nunanut allanut tunngasuni politikki sillimaniarnermullu politikki eqqarsaatigalugit sunik politikkeqarpa?

Sillimaniarnermut politikki eqqarsaatigalugu Kalaallit Nunaat Issittullu eqqissinartuunissaanik anguniagaqarnermi siuttuussaagut. Sakkutooqarnikkut annikillisaassaagut. Islandimiut assigalugit uagut namminerisatsinnik sinerissamik nakkutilliisoqassaagut, inuiaqatigiinnut sakkutuujunngitsunut tunngasunik tamanik qulakkeerinnittussanik, ullumikkut umiarsuit angallatillu nakkutilliissutit aalisarnermik nakkutilliineq, avatangiisinik nakkutilliineq, SAR, ilisimatusarneq ilaallu ilanngullugit isumagisaannik.

Kisianni Amerikamiut Pituffimmi radareqarfeqarnerat Nunarsuatta annertunerpaartaanik Pituffimmiik nakutiginninnerat akuerisariaqarparput. Sorsunnissamut sakkussiaqarfiunnginnissaanik Ruslandimullu

sakkortusaarfiunnginnissaanik piunasaqartariaqarpugut. Amerikamiullu Danskillu nunatsinni sakkutooqarfinnik annertusaaginnassangillat.

Aamma isumaqarpoq, Kalaallit Nunaata kikkunnik niueqarteqarnissaa danskit USA-llu aalajangissanngikkaat. Imaluunniit kikkut Kalaallit Nunaannut aningaasaliisinnatitaanissaat uagut nunatsinni nammineq aalajangissavarput - Inatsisartunit tamanna aalajangerneqartussaavoq.

Niuernermut politikki:

Nunanut allanut politikki uagut isitsinni pingaartumik tassaavoq niuernermut politikki, Kalaallit Nunaata Kalaallit Nunaannilu suliffeqarfiit soqutigisaannik nunani allani isumaginniffigisassarput, Partii Naleqqap nunanut allanut politikki pingaarnersuinera taamaappoq.

Assersuutigalugu Islandimik niueqateqarneq annertunerusoq ammaakkutsigu, taava tunisassianik nalunaaqtsersuinermit maleruagassat malinneqarnissaat imaluunniit immikkut akuersissuteqartoqarnissaa qulakkiissavarput. Taamaammat Islandimi sinniisoqarfeqarpugut. Islandimik niueqateqarnerulernissaaq nuannaarutigarpugut, ilaatigut tamatumani nunanut allanut naalackersuisoqarfik inuussutissarsiortunut ikiuuttussaavoq, suliffeqarfiit niuernerulernissaat aqutissiussallugu.

USA-mik niueqateqarnerup annertusarnissaa soqutigineqarpat taava suliffeqarfiit akuersissutaataasa inissaminniinnissaat isumagissavarput. Suliffeqarfiit eqaannerusumik aqutissiullugit Naalackersuisoqarfiit aamma Danmarkimi naalackersuisut oqartussaavigisatit kivillugit suleqataassapput. Aporfilersuissanngillat. Tamakkua inissaminniinnissaat isumagissallugu suliassaraarput.

Uagut nammineq avammut niussaagut:

Nunap inui nammineq nioqqutissanik aamma avammut nioqquteqarnissaat Partii Naleqqami pingaartipparpugut.

Danmarkip avammut nioqquteqarneranut ilaassanngilagut. Kalaallit Nunaat qaleralinnik avammut nioqquteqartuuvuq, Danmarkiuunngitsoq. Assersuutigalugu Naatsorsueqqissaartarfiup Tuluit Nunaannut avammut nioqqutigisartakkatta suunerinik takusaqarsinnaannginnera paatsiveqanngilluinnarpoq, kisianni aatsaat paasiniarlugu Danmarkimut suliffeqarfinnillu saaffiginnittariaqarnikkut. Aamma Kalaallit Nunaannit aalisakkanik tunisassiaaqqartut Danmarkip avammut nioqquteqarneranit avissaartinnissaat ajornakusoorpoq. Taamaammat suliffeqarfiit paasissutissanik tamakkuninnga uatsinnut tunniussisassapput.

Nunanut allanut niuernermut ilaasariaqarpoq Danmarkimut niueqatigiinnerput, soorlu Danmarkimi aallartitaqarfik Naalackersuisut Siulittaasuata ataaniinnani, Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfiup ataaniissasoq.

Danmarkimi Naalackersuisut maani aallartitaqarput, nunanut allanut naalackersuisoqarfianiit. Nunat assigiinngitsuuvugut. Danmarkiuunngilagut. Savalimmiumuunngilagut. Kalaallit Nunaajuvugut.

Nunani allani sinniisoqarfiit eqqartortillugit taava taakkua Kalaallit Nunaata soqutigisaanik qulakkeerinninnissaaq suliffeqarfiillu nunatsinneersut ikiornissaat suliarisariaqarpaat. Kalaallit Nunaata sinniisoqarfiisa, Danmarkimi suliffeqarfinnut sullissinissaannut aningaasanik atuissanngilagut. Danmarkip sinniisoqarfii soqutigisanik tamakkuninnga isumaginnittussaapput.

Nalunngilara killeqarfimmiittugut, Danmarkimimi suliffeqarfiit Kalaallit Nunaata tunisassiaanik nunani allani suliaqartarput.

Kisianni taamaammat Kalaallit Nunaanni suliffeqarfiit soqutigisaannik isumaginninnissarput, avammut niuernerup Kalaallit Nunaannit ingerlanneqarnissaa akunermiliuttoqarnata, naleqarnerulersitsinerullu sapinngisamik Kalaallit Nunaanni pisarnissaa inuiaqatigiinnilu maani akileraaruserneqartarnissaat pingaaruteqarpoq. Tamanna aatsitassat eqqarsaatigalugit aamma takusarparput. Rubinit nalingi sorliit akileraarusersussavavut? Suliarineqanngitsut maani qallorneqartut, imaluunniit sileriikkat, ineriikkallu, pinnersaataarniarnerfinni nioqqutigineqartut?

kingulleq eqqarsaatigalugu akileraarutitigut amerlanernik isertitaqalissaagut.

Taamaammat nunat niueqatigisatta killeqanngitsumik niueqatiginnissaannik isumaqatigiissusiorfiginissaat Partii Naleqqami pingaartipparput. Suliffeqarfiutivut nunani allani tuniniaasinnaaqullugit toqqaannartumillu pisiniarsinnaaqullugit.

Kikkut kalaaliuppat:

Kisianni tamanna apeqqummut mianernartumut inississaaq, tamanna isummerfigisariaqarparput politikkeqarfigisariaqarlugulu. Kikkut kalaaliuppat aamma kalaallit suliffeqarfiutaat kikkuppat, taakkua soqutigisaat isumagissussaavagut ikiortussaallugillu. Dankskiuppat Kalaallit Nunaanni suliffeqarfimmik pilersitsiniarlutik 1 koruunimik aningaasaliisimasut? Nunanut allanut niuernitsinni kikkut soqutigisaannik isumaginnissaagut, aamma kikkut ikiussavagut – kalaallit tunisassiornermik suliffeqarfiutaat– imaluunniit Danskit tunisassiornermik suliffeqarfiutaat?

Apeqqut mianernartuuvooq, kisianni Kinami, qallunaat sulliffeqarfiisa avammut nioqquteqartut soqutigisaannik isumaginnittussamik, sinniisoqarfiliornissatsinnut pissutissaqanngilaq. Danmarkimi nunanut allanut ministereqarfik tamanna oqartussaaffigivaa. Kisianni kalaallit tunisassiaasa Kina akuersissuteqarfigineqarnissaat pineqarpat taava soorunami peqataasussaanerput ersarippoq, Kalaallit Nunaanni tunisassiornermik suliffeqarfiit Kalaallit Nunaannilu suliffissat taamalu aamma kalaallit soqutigisaat pineqarmata.

Nunanut allanut politikkerput eqqarsaatigalugu isiginiartariaqakkatsinnik immikkoortortarpassuaqarpoq. Pingaartumillu nassuerutigigutsigu nunanut allanut politikki niuernerumut politikkiusoq nunanilu allani sinniisoqarfivut Kalaallit Nunaanni suliffeqarfinnut kalaallilu soqutigisaannut tunisassiaannullu ikiuullutillu ikorfartuisussaasut allagartalerneqarnissaannullu ikiuuttussaasut. Taakkua maleruagassat malinneqarnissaannut ikiutissapput kiisalu nittarsaassinermut allanullu ikiutissallutik taamatuttaarlu nunani avammut nioqquteqarfigisatsinni taakkunani niueqatigiinnikkut suleqatissanik eqqortunik pilersitsissallutik.

Naggataatigut Kalaallit Nunaata nammineerluni nunanut allanut politikikkissaa kiisalu Issittumut politikikkissaa pillugit atataatsimeersuortoqarnissaa sulissutigeqqullugu Naalakkersuisunut kaammattuutigaarput. Danskit issittumi periusissiorusunnera aallaaviunani, uagut issittumi periusissiarput qitiulluni.

Taamannak oqqaseqarlut Nunanut Allanut tunngasutigut naalakkersuinikkut ingerlatsineq pillugu nassuiaat tusaatissatut tiguarput.

Pele Broberg, Partii Naleraq